

RAGNAR JÓNASSON

LA NIT ETERNA

Columna

RAGNAR JÓNASSON
LA NIT ETERNA

Traducció d'Esther Roig

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
TÍTOL ORIGINAL: *ANDKÖF*
PRIMERA EDICIÓ: MARÇ DEL 2022
© RAGNAR JÓNASSON, 2013
MAPA D'ÓLAFUR VALSSON
© DE LA TRADUCCIÓ DE L'ANGLÈS: ESTHER ROIG, 2022
© EDITORIAL PLANETA, S.A.
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2885-9
DIPÒSIT LEGAL: B. 3.438-2022
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62
IMPRÈS A CATALUNYA - *PRINTED IN CATALONIA*

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Era una visió que l'Ásta Káradóttir no oblidaria mai, encara que només fos una nena en aquell moment, o potser precisament per això.

Era a la seva habitació de les golfes quan va passar. La porta estava tancada, i les finestres també, i l'aire de l'habitació estava enrarit. Mirava per la finestra, asseguda al llit vell que grinyolava a les nits quan es girava. Potser, era probable fins i tot, que coses extretes d'altres records d'infantesa s'haguessin filtrat posteriorment en el seu record d'aquell dia. Però no oblidaria mai el que va veure, la terrible escena de què va ser testimoni.

No ho havia explicat mai a ningú.

I ara havia tornat després d'un llarg exili.

Era desembre i la lleugera nevada —només una capa fina que ho tapava tot— era un recordatori que faltava molt poc per Nadal. Plovisquejava quan havia sortit

amb cotxe del sud, i el temps era relativament càlid. Amb la calefacció encesa perquè no s'entelés el parabrisa, al cotxe hi feia una calor gairebé insuportable.

L'Ásta havia pogut sortir del centre de Reykjavík sense entrebancs, havia pujat per Ártúnsbrekka i havia deixat la ciutat on la vida era gairebé com el mal sexe: millor que res, però només pels pèls. Tampoc és que esperés deixar enrere del tot la seva vida. La intenció que tenia era dir adeu a la monòtona realitat —el pis semisoterrani ronyós i els seixanta-vuit metres quadrats de claustrofòbia i tenebra—. A vegades, per alleujar la foscor, obria les cortines, però llavors els vianants que passaven per aquell carrer concorregut podien veure-la a través de les finestres, espigar les seves anades i vingudes i mirar-la des de dalt, com si hagués renunciat al seu dret a la intimitat pel fet de viure en un soterrani i no tenir les cortines corregudes.

I després hi havia els homes que portava a casa a vegades els caps de setmana, quan estava d'humor. Alguns volien deixar els llums encesos i les cortines obertes, per fer l'amor a plena vista.

Encara era jove, tenia poc més de trenta anys, i si bé era molt conscient que no havia perdut l'atractiu de la joventut, estava cansada de l'avorrida rutina de les feines temporals i els torns de nit; estava tipa d'intentar sobreviure amb ajudes o el salari mínim i de viure en un pis llogat del centre de la ciutat.

Per arribar a la seva destinació, havia travessat la part occidental d'Islàndia i havia passat l'alt coll de muntanya que portava al nord, amunt fins a la península de

Skagi, a Kálfsþamarsvík. No havia tingut mai la intenció de tornar, però era exactament el que ara feia, carregada amb aquells antics secrets. S'havia passat el dia viatjant, i quan va arribar, la badia estava oculta per la foscor del vespre. Va sortir un moment a contemplar la casa. Era una construcció elegant amb dues plantes principals, unes golfes i un soterrani. L'estil arquitectònic probablement era anterior a la casa en si, tot i que fes dècades que hi era. Estava pintada d'un blanc net i polit, amb una franja gris fosc a la part baixa i uns balcons arrodonits al pis superior. L'Ásta i la seva germana hi havien dormit a les golfes amb els seus pares una temporada. No s'hi havien mirat gens en les despeses quan havien construït la casa.

Hi havia llum a baix, on recordava que hi havia la sala, i la porta principal estava il·luminada. Eren les dues úniques llums, sense comptar la que venia del far, a la punta. El joc entre llum i ombra tenia una gràcia indefinible; les llums eren artificialment brillants en la foscor. Era una zona de gran bellesa natural i rica en història, amb restes de cases desaparegudes amagades pertot arreu.

L'Ásta, que no tenia gens de pressa, va anar cap a la casa a poc a poc, amarant-se de l'aire fresc nocturn i parant-se de tant en tant a mirar el cel i deixar que les volves de neu li fessin pessigolles a la cara.

Va dubtar abans de trucar a la porta.

Estava segura que era una bona idea?

Una ràfega sobtada de vent li va gelar l'esquena i es va girar ràpidament. El murmuri greu del vent li havia

provocat una sensació inesperada d'inquietud; era com si tingués algú darrere.

L'Ásta va donar una ullada, només per convèncer-se que no hi havia ningú.

La va rebre la foscor. Estava sola, les úniques petjades a la neu blanca eren les seves.

Era massa tard per tornar enrere.

— **N**o li hauria agradat veure't aquí —va dir la Tóra, més per a ella mateixa que per a l'Ásta. Era la segona vegada, potser la tercera, que deia el mateix, d'una manera o una altra.

La Tóra tenia seixanta anys llargs, però no havia canviat gaire en els últims vint-i-cinc. Tenia la mateixa expressió impenetrable, els mateixos ulls distants i la mateixa veu irritant i queixosa.

L'Óskar, el germà gran de la Tóra, estava assegut al piano a l'altre extrem de la sala i tocava la mateixa melodia pausada una vegada darrere l'altra. No havia estat mai enraonador, sempre s'acabava ràpidament el cafè i tornava al piano.

La Tóra feia el que podia per rebre l'Ásta com cal. Havien intentat recordar els vells temps, però la diferència d'edat era massa gran perquè tinguessin gaires records en comú. L'última vegada que s'havien vist,

l'Ásta tenia set anys i la Tóra rondava els quaranta. Tanmateix, el que sí que les unia era que totes dues recordaven el pare de l'Ásta, i per això era natural que sortís en bona part de la conversa.

—No ho hauria volgut —va repetir la Tóra.

L'Ásta va assentir i va somriure educadament.

—Tant se val —va dir al final—. És mort i en Reynir m'ha convidat. —No va comentar que la idea no havia sortit d'en Reynir, que era ella la que li havia trucat i li havia demanat si hi podia anar a passar uns dies.

—Sí, ves, què hi farem —va contestar la Tóra.

L'Óskar continuava tocant la mateixa peça, no del tot malament, força bé de fet, i omplia els silencis incòmodes en la conversa.

—En Reynir viu aquí tot l'any? —va preguntar l'Ásta, tot i que ho sabia perfectament. En Reynir Ákason, l'únic hereu d'un empresari ric, feia anys que era un objectiu dels mitjans de comunicació. L'Ásta havia llegit algunes entrevistes que li havien fet en què deia que, quan era a Islàndia, l'únic lloc on volia viure era fora de la ciutat.

—Si fa no fa —va contestar la Tóra—. Ara que el seu pare ja no hi és, això pot canviar. Suposo que ho vas veure als diaris fa quinze dies més o menys... que va morir. —Va abaixar la veu com mostrant respecte pel difunt, però el seu to sonava afectat—. L'Óskar i jo volíem baixar al sud per al funeral, però en Reynir va dir que no calia. Al capdavall la catedral de Reykjavík és molt petita. I tampoc el coneixíem gaire, no venia sovint. Per ser pare i fill no s'assemblaven gens. —Va ca-

llar un moment abans de continuar—. Per a en Reynir deu ser una feinada haver d'assumir totes les empreses, totes les inversions. No sé com s'ho fa. Però és espavilat, el noi.

«El noi», va pensar l'Ásta. L'última vegada que s'havien vist, ell no devia tenir més de vint anys. Naturalment, llavors era un home als ulls d'una nena de set anys. Espavilat, sí, amb un aire d'experiència i ambició. Era un regatista entusiasta, totalment captivat pel mar, com ho havia estat l'Ásta.

—El noi —va dir en veu alta—. Quants anys té ara?

—Li deu faltar poc per als cinquanta. Encara que no ho vulgui reconèixer. —La Tóra va intentar somriure, però es va quedar a mitges.

—Encara viu al soterrani?

La pregunta inesperada va travessar la sala com una ràfega d'aire fred. La Tóra es va posar rígida i va callar una bona estona. Per sort, com abans, l'Óskar va continuar tocant. L'Ásta el va mirar. Els donava l'esquena, inclinat sobre el teclat del piano. Tot en la seva postura transmetia cansament. Portava pantalons marrons de pana i el mateix jersei blau fosc de coll alt que duia en els vells temps, o potser era un parent proper el que es posava aquella roba.

—Ens hi hem traslladat l'Óskar i jo —va dir la Tóra, que no va aconseguir que la seva resposta sonés tan natural com era evident que pretenia.

—Tu i l'Óskar? —va preguntar l'Ásta—. No és massa petit per a vosaltres dos?

—És un canvi, però així és la vida. En Reynir viurà

aquí dalt i per descomptat la casa és seva. —Va callar un moment.

—Estem contents de poder-nos-hi quedar —va intervenir l'Óskar, sorprenentment—. Ens encanta la punta, malgrat tot. —Es va girar i va mirar l'Ásta amb intenció. Tenia la cara arrugada i les mans descarnades. La noia li va veure immediatament la sinceritat a la cara.

—És clar, com que m'heu rebut a la sala, he donat per fet que encara teníeu el vostre espai al pis —va dir l'Ásta per justificar-se, tot i que en el fons el malestar dels germans li proporcionés una certa satisfacció.

—No, no. Fem servir el pis quan mengem junts, tots tres, o quan tenim convidats. La sala de baix és més fosca que aquesta i no va tan bé per rebre. —La Tóra va somriure.

—M'ho imagino —va contestar l'Ásta, parlant per la pròpia experiència de viure en un pis semisoterrani amb poca claror.

—Però he fet el que he pogut perquè sigui acollidor —va dir la Tóra, gairebé com si es disculpés.

L'Óskar s'havia tornat a girar de cara al piano i tocava la mateixa peça que abans.

L'Ásta va donar una ullada. La sala amb prou feines havia canviat, encara que sens dubte semblés més petita que abans. Pel que podia veure, els mobles eren els mateixos i continuaven al lloc de sempre: el vell sofà estil Tudor, la tauleta de centre de fusta marró fosc, les llibreries gruixudes plenes de literatura islandesa. Les conegudes olors interferien amb els seus sentits creant

una aroma i una sensació indefinibles que eren part de la casa. Era increïble com una olor podia evocar records oblidats feia temps. El mobiliari elegant va recordar a l'Ásta que insuls, que depriment que era el seu pis, amb els mobles barats: un sofà estripat, una taula que havia comprat per cap preu per internet i les cadires de cuina velles groc llampant que feia temps que havien passat de moda.

—T'instal·laràs a la teva antiga habitació de les golfes, com és natural —va dir la Tóra en veu baixa.

—De veritat? —va preguntar l'Ásta, sorpresa. No havia concretat amb en Reynir els detalls d'on dormiria quan hi havia parlat.

—Si no és que no ho vols. Et podem instal·lar a qualsevol altre lloc. —La Tóra semblava estranyada—. A en Reynir li va semblar que és on voldries dormir. Aquests últims anys l'hem fet servir per guardar coses, però hem posat totes les caixes i les andròmines a l'habitació... —De sobte va mirar a terra i va dubtar—, a l'habitació de la teva germana.

—Ja em va bé —va dir l'Ásta amb determinació—. No pateixis per això. —No se li havia acudit que pogués o li calgués dormir a la seva antiga habitació. Segurament hauria preferit dormir a qualsevol altre lloc, però no ho volia demanar. Li calia ser forta.

—No t'ho prenguis malament, reina —va dir la Tóra amb un afecte inesperat—. Encara que hagi dit que el teu pare no hauria volgut que tornessis, sempre ets benvinguda a la casa.

«Molt generós per part teva, tenint en compte que

no és casa teva», tenia ganes de dir l'Ásta, però no ho va fer.

—I ara què feu per aquí? —va preguntar sense gaires miraments.

—Més o menys el de sempre... Ens ocupem de la casa. No hi ha tanta feina com abans, i ja no som tan joves. L'Óskar és una mena de masover, com en els vells temps. Oi que sí, Óskar?

L'home es va aixecar del piano i va anar cap a elles, repençant-se en un bastó.

—Suposo que sí —va balbucejar.

—Ja no pot fer feines pesades, com pots veure —va dir la Tóra amb una mirada al bastó. L'Óskar va seure al costat d'ella, però mantenint les distàncies—. Es va trencar el genoll enfilant-se per aquell coi de roques.

—Un dia o altre es curarà —va murmurar l'Óskar.

Tot mirant-los, el pensament de l'Ásta es va desviar de la conversa de la Tóra. Els anys transcorreguts s'havien cobrat un preu i els germans semblaven més grans i més castigats del que s'havia esperat. Com si no poguessin més.

—I fins al punt que li permet el genoll s'ocupa del far. Va substituir el teu pare.

A l'Ásta la va envair una sensació de neguit. Li passava de tant en tant. Va inspirar fort i va tancar els ulls per calmar la respiració.

—Que estàs cansada? —va preguntar la Tóra.

L'Ásta es va sobresaltar.

—No. Gens.

—Vols que et prepari alguna cosa per menjar? Quan

en Reynir hi és, li cuino. Ho pot fer ell mateix, per descomptat, però intento ser útil. El fet és que ja no ens necessita, ens podria fer fora quan li vingués de gust. —Va somriure—. No dic que ho hagi de fer, només que ho podria fer...

—Gràcies —va dir l'Ásta, que ja s'havia refet—. M'he menjat un entrepà pel camí. En tinc prou amb això.

Algú va picar fort a la porta i l'Ásta va fer un bot. En canvi, els vells no se'n van sorprendre.

—Em pensava que en Reynir no vindria fins demà a la nit —va dir l'Ásta.

—No té el costum de trucar —va balbucejar l'Óskar.

—Aleshores deu ser l'Arnór —va dir la Tóra, i es va posar dreta.

El seu germà va continuar immòbil, amb la mirada perduda i agafant-se un genoll, segurament el lesionat, amb una expressió de disculpa a la cara.

—Te'n recordes, de l'Arnór? —va preguntar en veu baixa.

L'Ásta va somriure al vell amb afecte, perquè ella el veia vell, encara que no tingués ni setanta anys. Semblava més gran, sens dubte, sense l'enèrgica lluentor que tenia abans als ulls.

Sempre li havia agradat, l'Óskar. La tractava bé i les nits que tocava peix per sopar li portava un got de llet i unes galetes a l'habitació abans de dormir. Sabia que malgrat tenir el mar tan a prop, o potser per això, la petita Ásta no suportava el peix. Recordava les basques que tenia cada vegada que hi havia peix a taula.

—Gràcies —va dir a l'Óskar, tot i que el que volia dir era simplement «sí» i que recordava perfectament l'Arnór.

—Gràcies? —va dir l'Óskar amb estranyesa, encara agafant-se el genoll i abocant-se cap a ella com si no l'hagués sentit bé i es volgués assegurar que no tornés a passar.

L'Ásta es va posar vermella, que era una cosa que no li passava sovint.

—Perdona. És que m'he recordat dels vells temps. Quan em portaves la llet i les galetes... Però, sí, me'n recordo, de l'Arnór.

L'Arnór vivia en un mas proper. Era el noi d'en Heidar, tot i que ara devia ser tan poc noi com en Reynir, malgrat ser deu anys més jove. Recordava com era llavors: uns anys més gran que ella, un nen alt i grassonet, tímid i matusser. Les germanes el veien sovint, però no jugava mai amb elles. Potser perquè no li venia de gust jugar amb nens més petits, i a sobre nenes, o potser només era tímid.

Li va semblar veure una llum als ulls de l'Óskar. La va mirar amb afecte i després va desviar la mirada.

—Aleshores te'n recordes —va dir. I va afegir—: Com m'alegro de veure que t'ha anat tot tan bé.

Ella va somriure per pura cortesia. «Tot tan bé?», va pensar, i va sentir que no era capaç d'estar d'acord amb aquell sentiment. Era evident que ell no tenia ni idea de l'existència monòtona que l'esperava en aquell pis miserable de Reykjavík, la batalla implacable per alliberar-se de la rutina i fer alguna cosa amb la seva vida. Hi havia

nits que estava tan deprimida, estirada al sofà i fitant la foscor a través de la finestra, veient com la gent s'afanyava mentre a ella la vida li passava de llarg, que es moria de ganes de sortir del seu pis: trencar les finestres i arrossegant-se fora, ferida i ensangonada pels vidres trencats. Així almenys sentiria alguna cosa, i segur que seria millor que no sentir absolutament res.

—Encara viu al mateix lloc? —Sentia el murmuri de la conversa al rebedor: la Tóra i el visitant que enraonaven.

—Ah, sí. Quan el seu pare va morir, fa anys, es va fer càrrec del mas. En Heidar ja era vell, que Déu l'hagi perdonat. L'Arnór cuida els cavalls d'en Reynir. I ens ajuda molt aquí, sobretot amb el far. Representa que el faroner soc jo, però ja veus que no puc pujar totes aquelles escales. És un bon noi —va concloure l'Óskar, amb èmfasi.

Quan la Tóra i l'Arnór van entrar a la sala, l'Ásta va aixecar el cap i al costat de la dona va veure un home jove, alt i prim. Gairebé no el va reconèixer; només perquè sabia qui era va poder veure la semblança darrere del somriure franc. De fet, havia canviat completament. S'havia convertit en un home ben plantat, era difícil veure-hi el nen maldestre que recordava.

—Ásta —va dir ell amb naturalitat, com si s'haguessin vist el dia anterior, a la punta, potser. Abans era callat i insegur, i les nenes el defugien esperitades. Ara desprenia confiança—. M'alegro de veure't —va dir.

Ella li va allargar la mà amb la intenció d'encaixar. Però es va trobar que ell l'abraçava afectuosament. Va ser

una abraçada tan càlida que no va poder evitar reaccionar abraçant-lo ella també. Quan es va adonar del que feia se'n va apartar, atabalada.

El va mirar nerviosa.

—També m'alegro de veure't —va dir amb una veu molt fluixa i un somriure tímid.

En canvi, l'Arnór no estava gens atabalat. Es va quedar plantat davant d'ella, que no sabia on posar-se ni on mirar.

Va pensar que podia dir alguna cosa del seu pare, donar-li el condol, però va decidir que no. No sabia quant temps feia que en Heidar havia mort, ni com, i per tant no semblaria sincera. El seu propi pare també havia mort des de l'última vegada que havia vist l'Arnór. Potser les dues morts es podien anul·lar mútuament. No calia que les esmentessin, ni ella ni l'Arnór.

L'home va mirar l'Óskar.

—He portat les eines. Què et sembla si anem a donar una ullada ràpida a aquella finestra del far? L'hauríem d'arreglar aviat.

—Es va trencar ahir amb el mal temps —va dir l'Óskar a l'Ásta abans de mirar l'Arnór—. I tant que sí, encara que no sé si seré gaire útil.

—Val més que vinguis igualment. Necessitaré que em diguis què cal fer —va dir l'Arnór, amb tanta educació que gairebé va convèncer l'Ásta que era sincer, per molt evident que fos que només pretenia ser considerat amb l'Óskar.

Els dos homes van deixar l'Ásta i la Tóra dretes i en silenci al mig de la sala.

—Em sembla que me'n vaig al llit —va dir finalment l'Ásta, quan el silenci va començar a ser insuportable. Va agafar la maleta.

—Com vulguis —va dir la Tóra—. L'escala de les golfes...

L'Ásta la va interrompre.

—Conec el camí —va dir amb una veu dura.